Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

11. juli 2024*

»Præjudiciel forelæggelse – beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger – forordning (EU) 2016/679 – artikel 2, stk. 2, litra c) – anvendelsesområde – udelukkelse – rent personlige eller familiemæssige aktiviteter – artikel 4, nr. 7) – dataansvarlig – tidligere værge, som har udøvet dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter – artikel 15 – adgangen for den person, der er sat under værgemål, til at få indsigt i de oplysninger, som denne tidligere værge har indsamlet i forbindelse med udøvelsen af hvervet«

I sag C-461/22,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Hannover (den regionale appeldomstol i Hannover, Tyskland) ved afgørelse af 28. juni 2022, indgået til Domstolen den 12. juli 2022, i sagen

MK

mod

WB,

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, O. Spineanu-Matei, og dommerne J.-C. Bonichot og L.S. Rossi (refererende dommer),

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– Europa-Kommissionen ved A. Bouchagiar, F. Erlbacher og H. Kranenborg, som befuldmægtigede,

* Processprog: tysk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 4, nr. 7), og artikel 15 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EUT 2016, L 119, s. 1) (herefter »databeskyttelsesforordningen«).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem MK, der er en fysisk person med bopæl i Tyskland, og som er sat under værgemål, og WB, der er dennes tidligere værge, vedrørende MK's mulighed for at få indsigt i de data og oplysninger om den pågældende, som WB havde indsamlet i den periode, hvor han varetog værgemålet.

Retsforskrifter

EU-retten

3 18. betragtning til databeskyttelsesforordningen har følgende ordlyd:

»Denne forordning gælder ikke for en fysisk persons behandling af oplysninger under en rent personlig eller familiemæssig aktivitet og således uden forbindelse med en erhvervsmæssig eller kommerciel aktivitet. Personlige eller familiemæssige aktiviteter kan omfatte korrespondance og føring af en adressefortegnelse eller sociale netværksaktiviteter og onlineaktiviteter, der udøves som led i sådanne aktiviteter. Denne forordning gælder dog for dataansvarlige eller databehandlere, som tilvejebringer midlerne til behandling af personoplysninger til sådanne personlige eller familiemæssige aktiviteter.«

4 Denne forordnings artikel 2 med overskriften »Materielt anvendelsesområde« bestemmer:

»1. Denne forordning finder anvendelse på behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på anden ikkeautomatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

2. Denne forordning gælder ikke for behandling af personoplysninger:

[...]

c) som foretages af en fysisk person som led i rent personlige eller familiemæssige aktiviteter

[...]«

5 Forordningens artikel 4, der har overskriften »Definitioner«, er sålydende:

»I denne forordning forstås ved:

[...]

7) »dataansvarlig«: en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighed, en institution eller et andet organ, der alene eller sammen med andre afgør, til hvilke formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af personoplysninger; hvis formålene og hjælpemidlerne til en sådan behandling er fastlagt i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, kan den dataansvarlige eller de specifikke kriterier for udpegelse af denne fastsættes i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret

[...]«

6 Samme forordnings artikel 15 med overskriften »Den registreredes indsigtsret« bestemmer:

»1. Den registrerede har ret til at få den dataansvarliges bekræftelse på, om personoplysninger vedrørende den pågældende behandles, og i givet fald adgang til personoplysningerne og følgende information:

[...]

3. Den dataansvarlige udleverer en kopi af de personoplysninger, der behandles. [...]

[...]«

Tysk ret

7 § 1896, stk. 1, første punktum, i Bürgerliches Gesetzbuch (borgerlig lovbog) i den affattelse, der blev offentliggjort den 2. januar 2002 (BGBl. 2002 I, s. 42) (herefter »BGB«) bestemmer, at hvis en voksen person på grund af en psykisk sygdom eller et fysisk, psykisk eller sjæleligt handicap helt eller delvist ikke kan varetage sine anliggender, beskikker værgemålsretten efter den pågældendes anmodning eller af egen drift en værge for den pågældende.

8 I henhold til BGB's § 1897, stk. 1, beskikker værgemålsretten som værge en fysisk person, der i retlig henseende er egnet til at varetage anliggender for den person, som er under værgemål, og til at bistå denne personligt. BGB's § 1897, stk. 6, fastsætter, at en person, der optræder som værge i forbindelse med sit erhverv, kun må beskikkes som værge, hvis der ikke findes nogen anden egnet person, som er villig til at påtage sig det frivillige hverv som værge.

9 I henhold til BGB's § 1902 repræsenterer værgen inden for sit opgaveområde den person, der er sat under værgemål, retsligt og udenretsligt.

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10 WB, der er tysk advokat, og som var en del af MK's personlige omgangskreds, blev udpeget af en tysk ret til som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter at fungere som værge for MK i en vis periode, indtil det tidspunkt, hvor han blev fritaget for dette hverv, og hvor en ny værge blev udpeget.

11 MK ønskede at anlægge sag med henblik på at modtage en regnskabsopgørelse og i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens artikel 15 at opnå indsigt i de personoplysninger, som vedrørte ham, og som WB havde indsamlet i forbindelse med udøvelsen af dette hverv.

12 Med henblik herpå indgav MK en ansøgning om retshjælp til Amtsgericht Hannover (byretten i Hannover, Tyskland), som afslog denne ansøgning, for så vidt som den vedrørte indgivelsen af en anmodning om indsigt i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 15, med den begrundelse, at en værge, der udøver dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteters ikke udgør en »dataansvarlig« som omhandlet i denne forordnings artikel 4, nr. 7). Desuden regulerer den nævnte forordning forholdet mellem en registreret og en dataansvarlig. I henhold til BGB's § 1902 er den retligt udpegede værge imidlertid den registreredes retlige repræsentant. Følgelig kan personoplysninger vedrørende denne person behandles af værgen på vegne af den nævnte person, uden at der består et »indbyrdes forhold mellem værgen og den registrerede« ifølge den formulering, der anvendes i praksis fra de tyske domstole.

13 MK anfægtede afslaget på sin ansøgning om retshjælp ved den forelæggende ret.

14 Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt en person, der som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter har fungeret som værge, kan kvalificeres som »dataansvarlig« i databeskyttelsesforordningens forstand.

15 Denne ret ønsker desuden oplyst, om databeskyttelsesforordningen, henset til dennes artikel 2, stk. 2, litra c), finder anvendelse i hovedsagen, eftersom WB er en del af MK's personlige omgangskreds, uden dog formelt at forelægge et præjudicielt spørgsmål herom.

16 På denne baggrund har Landgericht Hannover (den regionale appeldomstol i Hannover, Tyskland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er en ifølge loven beskikket værge, som udøver dette hverv [som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter], dataansvarlig som omhandlet i [databeskyttelsesforordningens] artikel 4, nr. 7)?

2) Skal den pågældende give [indsigt i oplysninger] i henhold til databeskyttelsesforordningens artikel 15?«

Formaliteten vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse

17 Ifølge Europa-Kommissionen er anmodningen om præjudiciel afgørelse ikke i overensstemmelse med artikel 94, litra c), i Domstolens procesreglement, eftersom den ikke indeholder en tilstrækkelig beskrivelse af grundene til, at den forelæggende ret er i tvivl om fortolkningen af de omhandlede EU-retlige bestemmelser, idet denne ret blot har kritiseret afgørelsen fra Amtsgericht Hannover (byretten i Hannover) uden at angive de grunde, der har givet den anledning til at rejse tvivl om den fortolkning, som byretten har foretaget af databeskyttelsesforordningen.

18 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det for at opnå en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret kan bruge, er påkrævet, at denne giver en beskrivelse af de faktiske omstændigheder og regler, som de forelagte spørgsmål hænger sammen med, eller i hvert fald forklarer de faktiske forhold, der er baggrunden for dens spørgsmål. Kravene til indholdet af en anmodning om

præjudiciel afgørelse fremgår udtrykkeligt af procesreglementets artikel 94, som den forelæggende ret forventes at have kendskab til og iagttage nøje inden for rammerne af det samarbejde, der er indført ved artikel 267 TEUF (dom af 5.7.2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, præmis 18 og 19 og den deri nævnte retspraksis).

19 I det foreliggende tilfælde ønsker den forelæggende ret oplyst, om den fortolkning af bestemmelserne i databeskyttelsesforordningen, som Amtsgericht Hannover (byretten i Hannover) har anlagt, hvorefter denne forordning i det væsentlige ikke finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, og hvorefter en tidligere værge under alle omstændigheder ikke kan anses for at være »dataansvarlig« i nævnte forordnings forstand, er korrekt. Selv hvis det lægges til grund, at den forelæggende ret ikke har anført grundene til, at den er i tvivl om denne fortolkning, forholder det sig ikke desto mindre således, at den præcist har redegjort for det ræsonnement, som Amtsgericht Hannover (byretten i Hannover) har lagt til grund, hvilket gør det muligt at forstå rækkevidden af de forelagte spørgsmål.

20 Fortolkningen af disse bestemmelser er desuden relevant for afgørelsen i hovedsagen, eftersom MK's ansøgning om retshjælp har til formål at indgive en ansøgning på grundlag af databeskyttelsesforordningens artikel 15, hvis anvendelse forudsætter en fortolkning af begrebet »dataansvarlig« som omhandlet i denne forordnings artikel 4, nr. 7).

21 Anmodningen om præjudiciel afgørelse kan følgelig antages til realitetsbehandling.

Om de præjudicielle spørgsmål

22 Med spørgsmålene, der skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om databeskyttelsesforordningens artikel 4, nr. 7), skal fortolkes således, at en tidligere værge, der har udøvet dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter, i forhold til en person, der er sat under værgemål, skal kvalificeres som »dataansvarlig« i denne bestemmelses forstand for behandlingen af de personoplysninger, som den tidligere værge er i besiddelse af vedrørende denne person, og således, at en sådan behandling skal overholde samtlige bestemmelser i denne forordning, navnlig forordningens artikel 15.

23 Indledningsvis skal det som svar på den tvivl, som denne ret har givet udtryk for med hensyn til anvendelsen af databeskyttelsesforordningen på den tvist, der er indbragt for den, bemærkes, at denne forordning i henhold til dens artikel 2, stk. 2, litra c), hvis anvendelsesområde er præciseret i 18. betragtning hertil, ikke finder anvendelse på behandling af personoplysninger, der foretages af en fysisk person som led i rent personlige eller familiemæssige aktiviteter og således uden forbindelse med en erhvervsmæssig eller kommerciel aktivitet.

24 Denne bestemmelse kan ikke fortolkes således, at en fysisk person, som varetager hvervet som værge som led i udøvelsen af erhvervsmæssige aktiviteter, er udelukket fra databeskyttelsesforordningens anvendelsesområde.

25 Den omstændighed, som den forelæggende ret har henvist til, at den i hovedsagen omhandlede værge er blevet udpeget blandt personer i den personlige omgangskreds for den person, der er sat under værgemål, kan ikke rejse tvivl om denne konklusion.

26 Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt en tidligere værge, der har udøvet hvervet som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter, i forhold til en person, som er sat under dennes værgemål, skal kvalificeres som »dataansvarlig« for behandlingen af personoplysninger vedrørende denne person, skal det bemærkes, at en værge som følge af de opgaver, som denne er tillagt i henhold til national ret, skal udføre forskellige aktiviteter for denne person, i hvilken forbindelse værgen også afgør, til hvilke formål og med hvilke hjælpemidler der må foretages behandling af personoplysninger vedrørende den pågældende som omhandlet i databeskyttelsesforordningens artikel 4, nr. 7).

27 Den forelæggende rets tvivl vedrører den omstændighed, at værgen i henhold til de tyske regler om værgemål er den retlige repræsentant for den person, der er sat under værgemål, og handler på dennes vegne og i dennes navn.

28 Som den forelæggende ret selv har præciseret, har MK imidlertid i det foreliggende tilfælde under alle omstændigheder ikke anmodet om indsigt i de personoplysninger vedrørende ham, som hans nuværende værge er i besiddelse af, men derimod de oplysninger, som hans tidligere værge, WB, der nu er fritaget for sit hverv, stadig er i besiddelse af.

29 Som Kommissionen har anført, er en tidligere værge således tredjemand i forhold til en person, der tidligere har været sat under værgemål.

30 Det følger heraf, at en tidligere værge, der har udøvet dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter, i forhold til en person, der er sat under dennes værgemål, skal kvalificeres som »dataansvarlig« for behandlingen af de personoplysninger, som den tidligere værge er i besiddelse af vedrørende denne person, og at den pågældende følgelig er forpligtet til at behandle disse oplysninger under overholdelse af databeskyttelsesforordningen og navnlig de forpligtelser, der påhviler denne i henhold til forordningens artikel 15, med de eventuelle begrænsninger, der måtte følge af anvendelsen af forordningens artikel 23 (jf. i denne retning dom af 16.1.2024, Österreichische Datenschutzbehörde, C-33/22, EU:C:2024:46, præmis 54-56).

31 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal de forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 4, nr. 7), i forordning 2016/679 skal fortolkes således, at en tidligere værge, der har udøvet dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter, i forhold til en person, der er sat under dennes værgemål, skal kvalificeres som »dataansvarlig« i denne bestemmelses forstand for behandlingen af de personoplysninger, som den tidligere værge er i besiddelse af vedrørende denne person, og således, at en sådan behandling skal overholde samtlige bestemmelser i denne forordning, navnlig forordningens artikel 15.

Sagsomkostninger

32 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 4, nr. 7), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om

fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse)

skal fortolkes således, at

en tidligere værge, der har udøvet dette hverv som led i sine erhvervsmæssige aktiviteter, i forhold til en person, der er sat under dennes værgemål, skal kvalificeres som »dataansvarlig« i denne bestemmelses forstand for behandlingen af de personoplysninger, som den tidligere værge er i besiddelse af vedrørende denne person, og således, at en sådan behandling skal overholde samtlige bestemmelser i denne forordning, navnlig forordningens artikel 15.

Underskrifter